

Cihadın Felsefesi ve Gazze'ye Dair Sorumluluklarımız

YOUTUBE DERSLERİ 24 | 21 Mart 2024

Prof. Dr. Mehmet Görmez

İslâm Düşünce Enstitüsü Başkanı

Prof. Dr. Mehmet Görmez
İslâm Düşünce Enstitüsü Başkanı

Cihadın Felsefesi ve Gazze'ye Dair Sorumluluklarımız

1

Besmele... Hamdele... Salvele...

Değerli Kardeşlerim,

Gazze'de altı aydır yaşanan katliam, karanlık bir perdeyi daha aralıyor. Bütün dünyaya musallat olan mutlak kötülük ve mutlak zulmün bütün acımasızlığını gözler önüne seriyor. Bir taraftan bütün insanlığın gözü önünde yakın tarihin en vahşi, en zalimane katliamı yaşanıyor. Diğer taraftan bir avuç Müslümanın yurtlarını savunmak, inançlarını, izzetlerini ve iffetlerini korumak için sergiledikleri insanüstü mukavemet, hayranlık uyandırıyor. Gazzelilerin gösterdikleri mümince sabır ve metanet, insanlığa ve Müslümanlara çok derin dersler sunuyor. Öyle anlaşılıyor ki kelimelerin anlatmaya kifayetsiz kaldığı bu zulüm, katliam ve soykırım bundan böyle hem insanlık hem de İslam ümmeti tarihinde bir milada dönüşecektir. Belki de Müslümanlar ve dahi gayrimüslimler, farklı ölçeklerde yaşadıkları gafletten, bu miladın yankısıyla uyanacaktır.

Bundan böyle pek çok şey, "Gazze'den önce ve Gazze'den sonra" diye yeniden değerlendirilecektir. Gazze sonrası nice kavramlar, kuramlar ve kurumlar yeniden tartışılmaya başlanacaktır. Bu meyanda içi boşaltılan nice kavramlarımızın yeniden tanımlanması bir zorunluluk olacaktır. Bunların başında şüphesiz, cihad kavramı gelmektedir. Biz Müslüman milletlerin modern zamanlarda tanımlama kudreti elimizden alınarak tahrif edilen ve esasında ne kadar varoluşsal olduğu bütün yönleriyle ortaya çıkan *cihad* kavramı.

Bu dersimizde önce Kur'an ve sünnete bir bütün olarak bakarak İslam'da cihadın hikmeti, felsefesini ele alacağız. Ardından cihad kavramının geçirdiği sorunlu aşamaları zikredeceğiz. Son olarak ise Gazze bağlamında cihad fikhî açısından üzerimize düşen vazifelerin neler olduğuna bakacağız.

Aziz Kardeşlerim,

Bir kavramı tanımlamadan önce o kavramın ait olduğu düşünsel evreni ve o evrenin varlık, insan ve tabiata bakışını, dünya görüşünü birlikte bir bütün olarak ele almak icap eder. Dahası ahlak, adalet ve merhamet değerlerini, ilahi ve insani boyutlarını bütüncül bir yöntemle ele almak iktiza eder. Hele hele bu kavram, İslam ümmetini inşa eden, özgürlüğünü ve bağımsızlığını teminat altına alan, bekasını ilgilendiren ve kendisine süreklilik kazandıran cihad gibi bir mefhum ise bu, çok daha büyük önem arz eder. Zira cihad, İslam'ın insana yüklediği emanet, teklif, ümran ve istihlâf gibi görevlerinden ayrı ele alınamaz. İslam ümmetinin risaleti taşıma, insanlığa şahit olma vazifesinden de müstakil olarak değerlendirilemez.

Diğer taraftan İslam'ın ötekiyle ilişkisi yani gayrimüslim ve ehlikitap ile münasebeti başta olmak üzere öngördüğü uluslararası ilişkiler kuramlarını bilmeden cihad doğru anlaşılabilir. Bu kuramları doğuran siyasi, askerî, kültürel şartları bir bütün olarak anlamadan cihadı doğru

temellendirmek de mümkün değildir. Dahası İslam'ın barış ve adalet mefkuresini bilmeden, savaş ahlakı ve savaş hukukunu külli bir bakış açısıyla ele almadan, savaşı da içeren cihadı anlamak imkânsızdır.

Tarihî süreç içinde cihad konusunda, ikisi gelenekte üçü modern zamanlarda olmak üzere kabaca beş hatalı temayül ortaya çıkmıştır: Gelenek içerisinde bazen, onlarca ayet mensuh sayılarak cihad dar anlamda sadece harp ve kıtale indirgenmiştir. Bazen de bütünüyle özünü oluşturan bu yönü terk edilerek söz, nefis ve kalemle mücadele olarak anlaşılmıştır. Modern zamanlarda ise klasik oryantalizm, “İslam'ın kılıçla yayıldığı” yaftasına bilimsel bir kılıf uydurmak için cihadı sadece diğer din mensuplarına karşı bir “kutsal savaş” olarak takdim etmiştir. İşgal ve sömürgeciler, Müslüman coğrafyalarda karşılaştıkları mukavemeti kırmak için din mühendisliğine soyunarak “cihadsız İslam” mefkuresini yaygınlaştırmak istemişlerdir. Son iki asırda ise Müslüman coğrafyaları kendine savaş alanı hâline getiren, İslam topraklarını kan gölüne çeviren küresel güçler, kurdukları terör örgütleri ve yürüttükleri vekalet savaşları marifetiyle cihadı terör ve şiddet ile özdeşleştirmişlerdir. Sadece bununla da kalmamışlar, dinimiz İslam'ı “savaş dini” olarak takdim etmedeki ustalıklarıyla Müslüman zihinlerde dahi travmalara yol açmışlardır. Bu travmalar bizleri her sözüme, her hutbemize, her hitabımıza, her konuşmamıza “İslam barış dinidir.” diye başlamaya icbar etmiştir. Bu açıdan bakıldığında “Barış dini İslam” söylemi de aslında son asırda karşı karşıya kaldığımız taarruzun bizde oluşturduğu kompleksin bir tezahüründen başka bir şey değildir.

Değerli Kardeşlerim,

Kuşkusuz, İslam'ın doğru anlaşılması ve anlatılması için ortaya konulan her türlü çaba ve gayreti cihad olarak yorumlamak mümkündür. Ancak cihadı, gerçek ve derin anlamını kavramamıza engel olacak şekilde kendi kavramsal bütünlüğünden yani Kur'an, sünnet, sîret ve makâsîdî bütünlükten kopararak, ilgili nasları bağlamlarından çıkararak anlamak ne kadar sorunlu ise Seyf Ayeti üzerinden geliştirilen nesh teorisiyle barış, adalet, sözleşme, ötekine saygı, özgürlük, af, müsamaha gibi İslam'ın temel ilkelerinin mensuh olduğunu iddia etmek de bir o kadar problemlidir. Cihadın esas anlamını unutturacak hatta değiştirecek derecede abartarak cihadı sadece kıtale veya savaşa indirgemek ne kadar yanlış ise cihadı kıtal ve savaştan azat ederek kültürel bir faaliyete indirgemek de bir o kadar hatalıdır. Başka bir ifadeyle düşmanla savaş şeklindeki cihadın, zayıf bir rivayete dayanılarak küçük cihad diye değersizleştirilmesi ne kadar yanlış ise nefisle cihadın büyük cihad diye yüceltilmesi ve esas cihad diye takdim edilmesi de bir o kadar yanlıştır. Kaldı ki söz konusu hadisin Tebük Seferi'nden sonra varit olduğu söylenmiştir. Hâlbuki Tebük Seferi'ne katılmayan yani küçük olduğu iddia edilen cihada iştirak etmeyen üç kişiye Kur'an'ın ifadesiyle dünyanın nasıl dar edildiğini unutmamak gerekir.¹

Kıymetli Kardeşlerim,

Cihadı, gayesini ve felsefesini esasen şu sorular üzerinden anlamak mümkündür: Cihadın illeti küfür ve şirk midir? Dolayısıyla kâfirleri ve müşrikleri öldürmek midir? Yoksa kâfir ve müşriklerin İslam'a ve Müslümanlara karşı başlattığı düşmanlık ve saldırganlığı önlemek midir? Ya da ister Müslüman ister gayrimüslim olsun zulmü önlemek, zalimi durdurmak,

¹ 9/Tevbe, 118-119.

mazlumunu korumak, adaleti yerleştirmek midir? Peşinen ifade edelim ki Kur'an'da hiçbir konuda olmadığı kadar cihad ve kıtal ayetlerinde cihadın illeti tartışmaya mahal bırakmayacak kadar açıkça zikredilmiştir. Mesela ayetlerde sarıh nas olarak ifade edilen cihadın bazı illetleri şunlardır: yeryüzünün ifsadı (وَيَسْعُونَ فِي الْأَرْضِ فَسَادًا),² zulme uğramak (أَذِنَ لِلَّذِينَ يُقَاتَلُونَ بِأَنَّهُمْ ظَلَمُوا),³ mazlumunu korumak (وَإِنْ أَحَدٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ اسْتَجَارَكَ فَأَجِرْهُ),⁴ saldırıyı önlemek (لَا يَنْهَيْكُمُ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ لَمْ يُقَاتِلُوكُمْ فِي الدِّينِ وَلَمْ يُخْرِجُوكُمْ مِنْ دِيَارِكُمْ أَنْ تَبَرُّوهُمْ وَتُقْسِطُوا إِلَيْهِمْ وَأُولَئِكَ دَفَعُ اللَّهُ النَّاسَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ لَهْدِمَتْ صَوَامِعُ),⁵ fitneyi ortadan kaldırmak (وَلَوْ لَا دَفَعُ اللَّهُ النَّاسَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ لَهْدِمَتْ صَوَامِعُ),⁶ Allah'ın sözünü yüceltmek (وَيَبِيعُ وَصَلَوَاتٍ وَمَسَاجِدٍ يُذَكَّرُ فِيهَا اسْمُ اللَّهِ كَثِيرًا وَيَكُونُ الدِّينُ),⁷ dinin sadece Allah'a ait olduğunu sağlamak (وَأَمَّا تَخَافَنَّ مِنْ قَوْمٍ خِيَانَةً فَانْبِذْ إِلَيْهِمْ عَلَى سَوَاءٍ),⁸ barış antlaşmalarını bozmak (وَمَا لَكُمْ لَا تُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ),⁹ ve inançları sebebiyle baskıya uğrayanlara yardım etmek (وَمَا لَكُمْ لَا تُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ).¹¹

İbn Haldûn'un işaret ettiği gibi haddi zatında cihad, insanlık tarihi boyunca var olan savaşların gayelerini değiştiren evrensel bir inanç, düşünce ve eylemin adıdır. Cihad tarihte hiçbir hukuk ve ahlak tanımayan savaşları evrensel ahlak ve hukuka kavuşturan ilke ve kuralların ismidir. Tarihte savaşların gayesini kişisel kin gütmek, intikam almak, ırk ve kabile üstünlüğünü sağlamak, soykırım yapmak, çapulculuk ve yağmalamak, işgal etmek ve sömürmek, insanları köleleştirmek, baskı ve tahakküm kurmak gibi gayri insani amaçlar uğruna yapılıyordu. İşte cihad, savaşlardaki bütün bu gayri insani gayeleri ortadan kaldırarak; hak ve hakikati yüceltmek, zulmü önlemek, Allah'ın rızasına ermek ve onun sözünü yüceltmek (îlâ-yı kelimetullah) gibi yüce gayelere bağlamıştır. İran Kısra'sının Hz. Ömer'in elçisi Rib'î b. Amr el-Ensârî'ye sorduğu bir soru vardır: “Siz Araplar deve sütü içmekten ve keler eti yemekten başka bir şey bilmezsiniz. Ne işiniz var burada?” İşte cihadın gayesi, Hz. Ömer'in elçisinin bu soruya verdiği cevapta saklıdır: “Dileyenleri kula kul olmak yerine Allah'a kul olmaya davet etmek, dinlerin zulmünden kurtarıp İslam'ın adaletiyle buluşturmak, dünyanın darlığından alıp dünya ve ahiretin genişliğine kavuşturmadır.”¹²

***

Cihadın kökü olan c-h-d (جهد), Arapçada çok anlamlılık bakımından en zengin kavramlardandır. İhtiva ettiği on sekiz farklı anlamın mihrini zorluk, güçlük, meşakkat ve müspet anlamda cehd ü gayret oluşturur. Bu cehd ü gayret her türlü zulüm ve kötülüğü ortadan kaldırmak ve her türlü iyilik, erdem, adalet ve fazileti yeryüzünde yaymak için kullanılır.

İlahi vahyin, Arap dili ve sözlüğünden alarak yeni ve çok zengin anlamlar yüklediği kavramlara en iyi örneklerden birisi cihad kavramıdır. Cihad ve mücadele mahza bir Kur'an ve İslam kavramıdır. Kur'an, cihad kavramını semantik bir sürece tabi tutarak tedrici olarak

² 5/Mâide, 33.

³ 22/Hac, 39.

⁴ 9/Tevbe, 6.

⁵ 60/Mümtehine, 8-9.

⁶ 2/Bakara, 193; 8/Enfâl, 39.

⁷ 22/Hac, 40; 47/Muhammed, 7.

⁸ 8/Enfâl, 39.

⁹ 8/Enfâl, 56-58, 71-72; 9/Tevbe, 1, 2, 4, 7, 10, 13.

¹⁰ 60/Mümtehine, 1.

¹¹ 4/Nisâ, 75; 8/Enfâl, 72.

¹² İbn Kesîr, *el-Bidâye ve'n-Nihâye*, Dâru İhyâi't-Türâsî'l-Arabiyye, 1988, VII. 46.

temellendirir. Nebevi tatbikat ve beyanlar da yani sünnet ve hadis cihadın kavramsallaşmasına yön verir.

Değerli Kardeşlerim,

Cihad kavramı Mekki ayetlerde “Kur’an’ı hakkıyla tebliğ etmek,¹³ insanı hidayete erdiren yolları aramak,¹⁴ nefsi arındırmak için ahlak ve ihsan üzere cehd ü gayret göstermek¹⁵” gibi geniş anlamda ele alınır. Medine’de ise bir ümmet varlığı tesis edilmiş ve bu varlığa yönelik saldırılara karşı korumak için kıtal ve harp anlamındaki cihad, artık zorunlu bir hüküm hâline gelir. Savaşa izin veren ilk ayet hem savaşın nefsi müdafaa için olduğunu bildirmiş hem de meşruiyet sınırlarını net olarak çizer. “أَذِنَ لِلَّذِينَ يُقَاتِلُونَ بِأَنَّهُمْ ظَلِمُوا وَإِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ نَصْرِهِمْ لَقَدِيرٌ” / Kendilerine savaş açılan Müslümanlara, zulme uğramaları sebebiyle savaşmak için izin verildi.¹⁶ Mekkelilerin fiili saldırıları artınca kıtalin yani güce güç ile karşılık vermenin Müslümanlara farz kılınması şöyle ifade edilir: “كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ وَهُوَ كُرْهُ لَكُمْ” / Size nahoş gelse de savaş size farz kılındı.¹⁷

Hadis literatüründe de tıpkı Kur’an’da olduğu gibi cihadın hem geniş hem dar anlamı açıkça ifade edilir. Hadislerin genelinde Allah yolunda malı ve canı ile veya her ikisi ile cihad eden kimsenin elde edeceği manevi dereceler özentili anlatımlarla dile getirilir. Yeryüzünde iyiliğin egemenliğini temin etme ve Allah’ın rızasına ulaşma yolundaki tüm gayretler cihad olarak tavsif, teşvik edilir. Hz. Peygamber tarafından cihad ısrarla “ذروة سنام الإسلام” / İslam binasının en zirve noktası cihaddır.¹⁸ tarif edilir. Ancak Hz. Peygamber, Allah yolunda olmayan hiçbir savaşa, onun ismini yüceltmeyi gaye edinmeyen hiçbir muharebeye cihad denmeyeceğini ise şöyle ifade eder: “من قاتل لتكون كلمة الله هي العليا، فهو في سبيل الله” / Kim Allah’ın ismi yücelsin diye savaşırsa o, Allah yolundadır.¹⁹

Fıkıh, tefsir, hadis literatürünü bir bütün olarak değerlendirdiğimizde, cihad dört ana başlık etrafında on dört mertebede ele alınmıştır. Bunlar sırasıyla nefis ile cihad, şeytan ile cihad, saldırgan kafir düşmanlarla cihad ve münafıklarla cihad. *Nefis ile cihadın* dört mertebesi vardır: ilim öğrenmek, salih amel işlemek, insanları Hakk’a davet etmek ve Hak yolunda direnip sabretmek. *Şeytan ile cihadın* iki mertebesi vardır: bizi esir alan arzu-şehvetlerle savaşmak ve bizi kuşatan şüphelerle mücadele etmek. *Saldırgan küffar ile cihadın* ise dört mertebesi vardır: dil ile cihad, mal ile cihad, kalp ile cihad, güç ile yani silahla cihad. Silahlı cihad ikiye ayrılır: savunma cihadı, taarruz cihadı. *Münafıklarla cihadın* da dört mertebesi vardır: kalp ile cihad, dil ile cihad, mal ile cihad, el ile cihad yani müdahale ederek değiştirmek.

***

Değerli Kardeşlerim,

İslam tarihinin dört zorlu döneminde cihad ile ilgili tartışmalar yoğunluk kazanmıştır.

¹³ 25/Furkân, 52.

¹⁴ 29/Ankebût, 69.

¹⁵ 29/Ankebût, 6.

¹⁶ 22/Hac, 39.

¹⁷ 2/Bakara, 216. Diğer bazı kıtal ayetleri: 2/Bakara, 190, 193; 8/Enfâl, 39; 9/Tevbe, 5; 22/Hac, 40.

¹⁸ İbn Hanbel, *Müsned*, V. 245.

¹⁹ Buhârî, “Cihâd”, 15.

1. Bu dönemlerden birincisi, Hz. Peygamber'in hemen ardından başlayan fetih zamanlarıdır. İslam'ın uluslararası ilişkiler kuramının teşekkül ettiği ve bu çerçevede cihadın ilk temellendirildiği dönemdir. Hicaz fukahası, Hicaz'ı müşriklerden arındırma siyasetini dünyayı küffardan arındırma siyasetine dönüştürerek savaş eksenli bir bakış açısı geliştirir. “العصمة بالإيمان أو الامان / *İnsanın ismeti imana veya emana bağlıdır.*” der. Fetihlerle beraber başka din ve kültürlerle birlikte yaşayan Kûfe ve Şam fukahası ise barış, sulh, muahede eksenli daha evrensel bir bakış açısı ortaya koyar. “عصمة الإنسان بأدميته / *İnsanın dokunulmazlığı âdem oluşundandır.*” prensibinden hareket eder.

2. İkincisi Haçlı ve Moğol seferleriyle birlikte cihadın farklı bir anlayışa evrilmesi dönemidir. İslam tarihinde cihadın en çok tartışıldığı ikinci dönem Moğol İstilaları ve Haçlı Seferleri sonrasına denk gelir. Burada iki büyük gelişme yaşanır: Birincisi, Haçlıların savaşlarına nispet ettiği kutsiyet, Müslümanlar tarafından kendi savaşlarına da atfedilerek cihad, âdeta mukaddes bir savaşa indirgenir. İkincisi ise bir kısım ulema tarafından Tevbe suresi beşinci ayete Seyf Ayeti²⁰ adı verilir. Üzerinde ittifak olmamasına rağmen bu ayetin barış, adalet, sözleşme, ötekine saygı, özgürlük, af, müsamaha gibi İslam'ın temel ilkelerini ifade eden yüz yirmi dört ayeti neshettiği iddia edilir.

3. Üçüncü dönemde on sekizinci yüzyılda başlayan ve on dokuzuncu yüzyılda hız kazanan sömürge ve işgal hareketleriyle birlikte usûlsüz cihad anlayışları ortaya çıkar. Buna bağlı olarak cihad kavramı yön değiştirir. Kısmen sömürge hareketlerinin de etkisiyle cihad, işgalden ve sömürgeci kurtuluş savaşlarının en büyük aracı ve gayesine dönüşür. Bu da beraberinde, Hint Alt Kıtası'nda olduğu gibi “cihadsız İslam” anlayışını ortaya çıkarır.

4. Dördüncü dönem vekalet savaşlarının doğurduğu el-Kaide, DAİŞ, Şebab ve Boko Haram gibi terör örgütlerinin cihadı istismar ettiği zaman dilimine rastlar. Bilhassa bu (son) dönemde ehl-i sünnetin egemen cihad anlayışından farklı olarak inhiraf etmiş İslami gruplarla da savaşın meşru olup olmadığı tartışılır. Bu gibi grupların İslam'ın hukuk ve ahlak anlayışının dışına çıkarak hunharca işledikleri cinayetleri “cihad” olarak isimlendirmesi, onu ideolojik bir kavrama dönüştürdü, cihadın ahlaki ve hukuki meşruiyetini evrensel ölçekte sorgular hâle getirdi. Söz konusu örgütlerin sadece gayrimüslimlere karşı değil, kendileri gibi düşünmeyen bütün âleme savaş ilan etmesi, işi daha da zorlaştırdı. Ne var ki, “Cihad, cihad!” diye intikam naraları atarak İslam dünyasını kana bulayan bu örgütler, asıl cihad meydanı olan Gazze için hiçbir şey yapmadı. Gazze, âdeta bu örgütlerin kimler tarafından niçin kurulduklarını ve cihadı ne denli istismar ettiklerini böylelikle ortaya koymuş oldu.

Değerli Kardeşlerim,

Bütün bunlar çerçevesinde *cihad fıkhı açısından Gazze'ye dair yükümlülüklerimizi* altı açıdan ele alabiliriz: İşgalci güçler açısından, Gazzeliler bakımından, Müslüman ülke yönetimleri ve halkları yönünden, İslam ümmeti ve insanlık âlemi cihetinden.

1. Öncelikle altını çizerek ifade etmek gerekir ki hangi din, hangi kültür, hangi medeniyet, hangi hukuk sistemi açısından ele alırsak alalım insanlığın din, ahlak, hukuk ve medeniyet müktesebatını dikkate aldığımızda, işgalci İsrail ve destekçisi küresel güçlerin Gazze'de yaptıkları bir savaş değildir. Bütün insanlığa karşı işlenmiş bir cinayettir, bir soykırımdır,

²⁰ 9/Tevbe, 5.

tabiata karşı açılmış bir savaştır, Kur'an'ın ifadesiyle yeryüzünü ifsattır.²¹ Zira kadim bir milletin topraklarını işgal etmeye, mabetlerdeki ibadeti, hastanelerdeki şifayı, yetimhanelerdeki şefkati bombalamaya, çocuk, kadın, ihtiyar demeden öldürmeye, kısacası can taşıyan her şeyi hedef almaya ve taş üstünde taş bırakmamaya savaş denemez. Hatta öldüremediklerini havadan, karadan, denizden abluka altına alarak dünyadan, hayattan tecrit etmeye, açlığa susuzluğa mahkûm etmeye, hastalıklara maruz bırakmaya, insani yardımdan dahi mahrum etmeye de savaş denemez.

2. Gazzeliler ve Filistinliler açısından baktığımızda, gösterdikleri mukavemet, insanlık tarihinin en meşru cihadıdır. 45 kilometrelik sahil şeridindeki vatanlarını müdafaa etmek, tünellere hapsedilerek karartılan hayatlarını yeniden aydınlığa kavuşturmak şüphesiz, onların en büyük hakkıdır. Vahşetin zincirleri altına alınmak istenen bağımsızlıklarını korumak, çığnayan izzetlerini, ayaklar altına alınan onurlarını muhafaza etmek, kadınlarına namahrem eli değmemesini sağlamak, hayat hakkı tanınmayan çocuklarına nefes aldırabilmek uğruna canla başla mücadele etmek en büyük cihattır.

3. Cihad fikhî açısından Müslüman dünyaya düşen vazifelere gelince bunu ülkeler, devletler, hükûmetler açısından ikiye ayırmak gerekir: komşu ülkeler ve uzak ülkeler. “el-akrab fe'l-akrab” ilkesi gereği Filistin'e sınır komşu ülkelere, devlet ve hükûmetlere düşen vazifeler, bir taraftan dünyanın taşıdığı insani yardımları Gazzelilere ulaştırmak, diğer taraftan da zulüm, düşmanlık ve tecavüzü durdurmaktır. Aslında cihad fikhîna göre Müslüman bir şehrin sakinleri kendi vatanlarını savunmakta acze (mustazaf) düşüklerinde cihadın farziyeti yine bu ilke gereği en yakın İslam ülkelerine düşer. Ancak günümüzde cari olan ulus devlet yapısı gereği bu mümkün olamayacağından bu taarruzu durdurmak için elinden gelen tüm çabayı göstermek ve insani yardımın gereklerini yerine getirmek de diğer İslam ülke, devlet ve hükûmetlerine düşen görevlerdir. Şüphesiz her Müslüman ülke hükûmetlerinin bu zulüm ve vahşeti durdurma konusunda bir mazereti vardır. Ancak şu bir hakikattir ki katledilen her masum çocuğun hesabı sorulacaktır. Bu, sadece siyonist İsrail'e değil, tüm Müslüman ülke idarecilerine ve dünyayı idare eden güç sahiplerine de sorulacaktır. Reel-politik mazeretler hiçbir idareciyi, mahşer günündeki büyük hesaptan kurtaramayacaktır.

4. Kadın erkek ümmetin her bir ferdine düşen görev ise cihadın diğer çeşitleridir yani mal ile, dil ile, kalp ile mücadele etmektir. Bütün kınamayı ve sorumluluğu hükûmetlere yükleyip zamanımızı ihanetlere sızlanarak, hainlere lanet okuyarak geçirmek yerine Allah'a karşı başkasına yükleyemeyeceğimiz sorumluluğumuzun bilincinde olarak sahip olduğumuz imkânlar ölçüsünde maddi, manevi, fizikî, bilimsel, ahlaki vb. her türlü katkıyı sunmaktır.

5. Ümmete düşen vazife ise öncelikle şahit ümmet olmanın gereğini yerine getirmektir. Kur'an biz müminlere verilmiş bu görevi şöyle hatırlatır: “وَكَذَلِكَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا لِتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ / Biz sizi adil bir ümmet kıldık ki, insanlığa şahit olasınız.”²² Şahit olabilmek için adil olmak gerekir. Bizler, zalimlerin zulmünün hem dünyada hem de Mahkeme-i Kübra'da şahitleriyiz. Fakat aynı zamanda, zulme ses çıkarmayanların da şahidiyiz; zulme destek olanların da. Biz

²¹ 2/Bakara, 205; 5/Mâide, 64.

²² 2/Bakara, 143.

Müslümanlar olarak şahidiz, hangi din ve düşünceden olursa olsun insanlıktan da kendi onuruna yakışır bir şekilde şahitlik bekliyoruz.

6. Son olarak bütün insanlığa düşen vazifeler vardır. Zira insanlığa karşı işlenen bu cinayetin mağdurları dışındaki muhatapları ise bütün dünya milletlerinden ve bütün inançlardan insanlık onuruna sahip olan herkeştir. Bütün dünya kamuoyunun, yaşananlarda ahlaki sorumluluğu vardır. Bugün izzet sahibi olmak isteyen her insan, kendinde insanlık onuru gören, adaleti şu ya da bu ölçüde savunan, hiç değilse sözünü eden bütün herkesin, özellikle de hükümetlerin, uluslararası adalet ve hukuk mekanizmalarının, insan hakları örgütlerinin, hukukçuların, baroların, mahkemelerin, ulusal ve yerel meclislerin insanlığa karşı işlenen bu suçlara karşı, kendi onur ve haysiyetlerini korumak adına derhal harekete geçmeleri gerekmektedir. Zira bir tarafta sayılara döktüğümüz, binlerce insan kaybederken diğer tarafta bütün beşeriyetin özü olan insanlık cevherini yitirdiğimiz bu zor zamanda insandan ziyade insanlığını yitirmek çok daha büyük bir ziyandır, telafisi mümkün olmayan bir hüsrandır.

Değerli Kardeşlerim,

Sözlerimi Hz. İbrahim'in, beraberindeki bir avuç müminle birlikte yaptığı şu duası ile bitirmek istiyorum: “رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً لِلَّذِينَ كَفَرُوا وَاعْفِرْ لَنَا رَبَّنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ” / Rabbimiz! İmtihan için kâfirleri üzerimize salıp bizi musibetlere maruz bırakma! Rabbimiz! Bizi bağışla! Şüphesiz sen, kudreti daima üstün gelen, her hükmü ve işi hikmetli ve sağlam olansın!”²³

²³ 60/Mümtehine, 5.